Турнір “Знаўцы роднай мовы”

Класная гадзіна для вучняў 3–4 класаў

С. У. Кавальчук,
настаўнік пачатковых класаў
гімназіі г. Петрыкава

Мэта: фарміраванне цікавасці і павагі да беларускай мовы.

Задачы:

- пашырыць веды вучняў аб роднай краіне;
- развіваць моўную культуру, творчае мысленне;
- выхоўваць уменне ўзаемадзейнічаць у працэсе пазнавальнай дзейнасці.

Форма правядзення: турнір

Абсталяванне: мультымедыйны праектар, карткі з заданнямі.

Ход мерапрыемства

Настаўнік: Сёння мы праводзім турнір “Знаўцаў беларускай мовы”. Мова ўзнікла даўным-даўно, сотні тысяч гадоў таму назад. Першабытныя людзі аб’ядноўваліся ў групы, каб паляваць на звяроў, лавіць рыбу, вырабляць прылады працы, будаваць жыллё. Каб усё гэта рабіць разам, яны павінны былі разумець адзін-аднаго. Так узніклі першыя словы. З цягам часу жыхароў планеты станавілася ўсё больш і больш. Кожны народ прыдумваў свае словы і ствараў сваю мову. Кожны народ ад іншых, у першую чаргу, адрозніваецца сваёй мовай. У рускага народа – руская мова, у нямецкага – нямецкая, у японцаў – японская, у беларусаў – беларуская. Калі мы забудзем сваю мову, перастанем на ёй размаўляць, перастане існаваць народ. І з карты свету знікне наша Беларусь. Памятайце пра гэта.

Сёння мы завітаем у госці да нашай роднай мовы.

Мы з вамі жывём у Беларусі. Беларусь – наша Радзіма. Тут мы вучымся, тут будзем працаваць. Тут жывуць нашы мамы і таты, дзядулі і бабулі. Кожны чалавек павінен ведаць сваю мову, умець спяваць народныя песні, танчыць народныя танцы, ведаць, як адзначаліся спрадвеку святы на нашай зямлі, гуляць у беларускія гульні.

Вучаніца 1: Радзілася я ў Беларусі,
Дзе ціхі задумлівы бор.

Ляцяць сюды з выраю гусі
Да сініх, цудоўных азёр.

Вучаніца 2: Стаяць векавыя дубровы,
Даносіцца ласкавы шум.
І сонца, і ветрык вясковы
Цяплом саграваюць душу…

Вучаніца 3: Радзілася я ў Беларусі,
Дзе срэбрам крыніцы звіняць,
Сюды з крыкам радасным гусі
З далёкага поўдню ляцяць.

Вучаніца 4: Палюбіць Беларусь вельмі проста,
Трэба толькі прыехаць сюды,
Дзе пявучыя стромкія сосны
І іскрыстыя сцежкі вады.

Вучаніца 5: Тут жывуць светларусыя людзі
І калышацца лёну блакіт.
Хто калісьці тут быў, не забудзе
Тумановы світанак ракі.

(Авяр'ян Дзеружынскі)

Настаўнік: Мы з вамі беларусы і вельмі любім свой край. Як мы любім нашу Беларусь, так жа мы павінны любіць і сваю родную мову. Родная мова – душа народа. Пакуль жыве мова, жыве і народ.

Пачынаем турнір "Знаўцаў беларускай мовы."

Давайце пазнаемімся з нашым журы *(прадстаўленне журы).*

Спаборнічаць сёння будуць каманды "Вандроўнікі", "Дранікі", "Буслікі" *(прадстаўленне каманд).*

Пажадаем удзельнікам поспехаў. Няхай пераможа мудрэйшы!

(за кожнае дакладна выкананнае заданне, адказ – 1 бал, турнір суправаджаецца мультымедыйнай прэзентцыяй)

<u>**1 конкурс**</u>

Адгадайце загадкі:

Ляжыць, не ходзіць, а сама ўсіх водзіць. (Сцежка)
Еду, еду – ні дарогі, ні следу. (Лодка)
У агні не гарыць і ў вадзе не тоне. (Лёд)

<u>**2 конкурс**</u>

Кот у мяшку. *Адгадайце, што ў мяшку?*

Маленькі, кругленькі, а за хвост не падымеш. (Клубок)

3 конкурс

Пагуляем у рыфмы: жывы — нежывы. *Кожнай камандзе прапанаваны словы, якія абазначаюць назвы жывых прадметаў, да іх трэба падабраць рыфму, каб атрымаўся нежывы прадмет. Напрыклад: рак — мак. За правільны адказ — 1 бал.*

казуля (кашуля) вожык (кошык)
жабка (шапка) кошка (дошка)
мышка (лыжка) ліска (міска)

Складзіце верш, выкарыстоўваючы дадзеныя словы.

4 конкурс

Метаграмы. *У зыходным слове замяніць адну літару, каб атрымалася іншае слова.*

З “е” дружу з будаўнікамі.
З “а” купляю у хлебнай краме.
(бетон – батон)
У лесе з “б” мяне шукаеш
І з прыемнасцю зразаеш.
Калі “б” на “п” заменіш –
Сцеражыся: захварэеш!
(грыб – грып)

5 конкурс

Выправі памылкі

"Малако дае карова", —
Напісаў на кошцы Вова. *(Дошцы)*
Закрычаў Рыгорка:
“З неба ўпала горка!” *(Зорка)*
Весела звініць збанок,
Кліча: "Дзеці, на ўрок". *(Званок)*
Не праедзем, дружа,
На дарозе ружа. *(Лужа)*
Кажа Славік Светцы:
"Цесна тыгру ў кветцы". *(Клетцы)*
Музычная пауза (“Гаворка беларуская”)

6 конкурс

Наборшчыкі

З прапанаваных літар трэба скласці як мага больш слоў, запісаць на ліст паперы, перадаць журы. На падрыхтоўку адводзіцца 2 хвіліны. За кожнае слова каманда атрымлівае 1 бал. Дадатковы бал прысуджаецца той камандзе, якая складзе самае доўгае слова.

А, К, Т, Ы, Г, А, Р, М, А (граматыка)

<u>7 конкурс</u>
Рэбусы

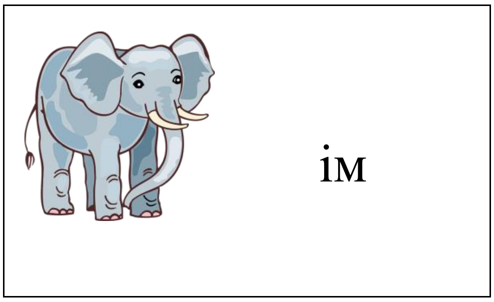

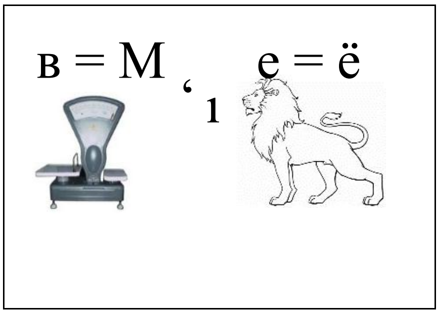

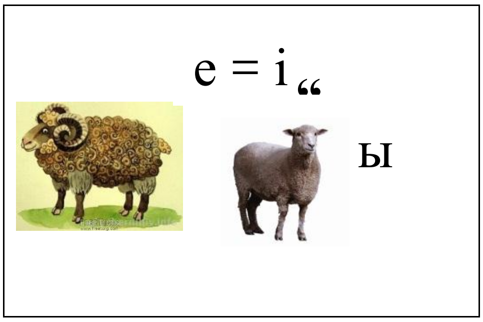

<u>8 конкурс</u>
Назвы беларускіх месяцаў
-Знайдзіце назвы месяцаў, якія «схаваны» ў гэтай табліцы

К	І	В	Ч	П	Е	Л	Ю	Т	Ы
Е	Л	А	Э	Л	І	В	Е	Р	А
С	А	К	Р	О	П	Е	Н	Ь	С
К	Т	А	В	М	С	Е	Ь	Н	Е
Л	І	С	Е	А	Т	Р	Ь	Н	Е
П	А	Т	Н	Й	У	Ь	Н	А	Ж
А	Д	Г	Ь	О	Д	З	Е	Р	Е
К	Р	А	С	А	В	І	К	І	Н
С	Т	Р	Ы	Ч	Н	І	К	Ы	С
А	К	Ь	Н	Е	В	І	Н	Ж	А

<u>9 конкурс</u>

Закончыце прыказкі

Чалавек без працы, як птушка без …(крылаў).
Новых сяброў набывай, а старых не …(забывай).
Век жыві, век… (вучыся).
Лёгка зламаць — ды цяжка… (зрабіць).
Увосень плача, хто ўвесну… (скача).
Малая пчала, ды і тая… (працуе).
За родны край галаву… (аддай).

<u>10 конкурс</u>

Пазнай птушку

- *Па малюнку і спевам пазнаць птушку.*

1. жаўрук,
2. крыжадзюб,
3. шпак,
4. зязюля,
5. цецярук,
6. сітаўка (пліска).

<u>11 конкурс</u>

Конкурс капітанаў. *Капітаны каманд па чарзе выцягваюць пытанне і адказваюць на яго. Калі капітан не ведае адказ, адказвае каманда.*

Якія словы маюць сто зычных? (стол, стоп, стог).
З чаго пачынаецца і чым канчаецца Нёман? (літарай Н).
Які часопіс у лесе знойдзеш? (“Вожык”).
Якую частку слова заўсёды знойдзеш у зямлі? (корань).
Якога месяца няма ў календары? (на небе).
Якая рака цячэ ў роце? (Дзясна).
Якую соль нельга дабавіць у ежу? (нота – соль).
Якую сельскагаспадарчую прыладу можна знайсці на галаве? (Каса).
Ці можа бусел назваць сябе птушкай? (Не. Не ўмее гаварыць).

Журы падводзяць вынікі турніра.

Вучні чытаюць верш Ніла Гілевіча “Я – беларус”.

Я – беларус, я нарадзіўся
На гэтай казачнай зямлі.
Дзе між лясоў і пушчаў дзікіх
Адвеку прашчуры жылі.

Я – беларус, я ганаруся,
Што маю гэтае імя.
Аб добрай славе Беларусі
У свеце знаюць нездарма.

Я – беларус, і я шчаслівы,
Што маці мову мне дала,
Што родных песень пералівы
І зблізку чую, і здалля.

Я – беларус, і хоць сягоння
Яшчэ малы, але скажу:
“Я родам з племя непакорных
І прад бядой не задрыжу.”

Высока ў небе вырай кружыць,
Ляціць за сіні небакрай.
Не забывай ніколі, дружа,
Сваю зямлю, свой родны край!

Падвядзенне вынікаў, узнагароджванне ўдзельнікаў дыпломамі і прызамі.